

Brad Stone

Orwellove knjige orvelovski nestaju iz Kindlea

Kako vam Amazon proda knjigu, pa se zatim predomisli i u vašem je aparatu uništi

U knjizi 1984. Georgea Orwella vladini cenzori brišu u novinskim člancima svaki trag vijesti koje bi mogle osramotiti Velikoga Brata tako što ih spuštaju niz žlijeb za spaljivanje koji se zove “memorijska rupa”.

U petak su to bile 1984. i druga Orwellova knjiga, *Životinjska farma*, koje je niz memorijsku rupu spustio – *Amazon.com*.

U potezu koji je razljutio kupce i pokrenuo valove srdžbe online, *Amazon* je daljnjski izbrisao neka digitalna izdanja knjiga iz uređaja Kindle⁰¹ što su ih čitatelji kupili.

Drew Hardener, jedan od *Amazonovih* predstavnika za javnost, e-mailom je poručio da je te knjige u Kindleovu memoriju dodala kompanija koja na njih nije imala pravo, i to tako što se koristila funkcijom za samoposluživanje. “Kada nas je vlasnik pravâ o tome obavijestio, uklonili

⁰¹ Amazon Kindle je uređaj za čitanje elektroničkih knjiga i drugih digitalnih medija za koji je software i hardware razvio *Amazon.com*: prva generacija puštena je na tržište u SAD-u u studenome 2007. a druga u veljači 2009. (op. prev.)

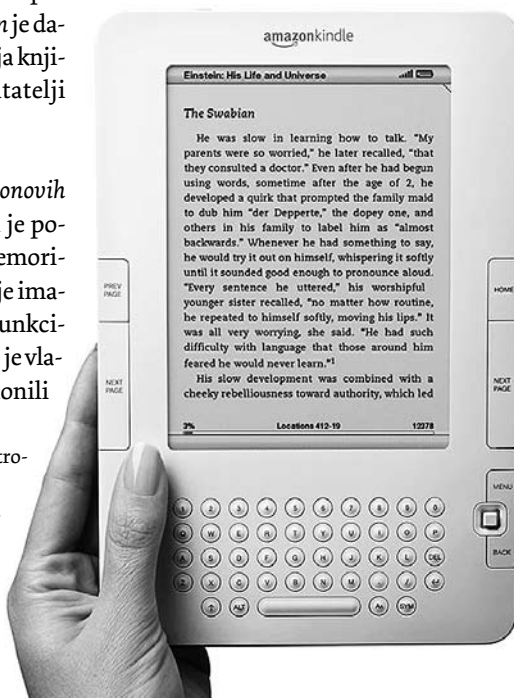
smo ilegalne primjerke iz naših sustava i iz kupljenih uređaja, te kupcima nadoknadili troškove,” rekao je.

Amazon zapravo priznaje da brisanje nije bilo dobro rješenje. “Mijenjamo svoje sustave, pa u budućnosti nećemo u takvim okolnostima kupcima morati uklanjati knjige iz uređaja”, rekao je g. Hardener.

Kupci kojima su izbrisane knjige upozoravaju da im ih je prodao *MobileReference*, digitalni izdavač. Na dopis koji je poslan e-mailom *SoundTellsu*, kompaniji koja je vlasnik *MobileReferencea*, odgovor nije stigao.

Digitalne knjige koje se kupuju za Kindle šalju se na nj putem bežične mreže. *Amazon* se također može koristiti tom mrežom kako bi među uređajima sinhronizirao elektroničke knjige – i, očigledno, pobrinuo se da nestanu.

Autorizirano digitalno izdanje 1984. američkog izdavača *Houghtona Mifflina Harcourta* bilo je još dostupno u Kindleovoj memoriji u petak navečer, no nije bilo takva izdanja *Životinjske farme*.

Ljudi koji su kupili povučena izdanja tih knjiga reagirali su gnjevno, istodobno prepoznavajući književnu ironiju toga slučaja. “Baš te, od svih knjiga koje treba povući”, rekao je Charles Slater, menadžer u maloprodaji neuvezanih nota u Philadelphiji, koji je mjesec dana ranije za 99 centa kupio digitalno izdanje 1984. “Nisam mogao ni zamisliti da *Amazon* ima pravo, da je ovlašten ili čak da je u stanju izbrisati nešto što sam ja već kupio.”

Antoine Bruguier, inženjer u Silikonskoj dolini, rekao je kako je zapazio da njegov digitalni primjerak 1984. izgleda kao skevirano papirnato izdanje te knjige. “Ako se ovaj Kindle pokvari, novi sigurno neću kupiti”, rekao je.

Čini se da je *Amazon* u posljednje vrijeme izbrisao iz Kindlea i druge kupljene elektroničke knjige. Kupci koji pišu komentare na internetskim forumima izvijestili su da su zbog sličnih problema nestala digitalna izdanja knjiga o Harryu Potteru i romanu Ayn Rand.

Prema ugovoru o uvjetima davanja usluga za Kindle što ga je objavio *Amazon*, čini se da kompanija nema pravo izbrisati ono što je već kupljeno. Ondje stoji da *Amazon* jamči kupcima pravo da zadrže “trajni primjerak primjenjivog digitalnog sadržaja.”

Prodavači koji prodaju materijalnu robu, ne mogu, naravno, silom ući u kupčevu kuću eda bi mu oduzeli robu koju je kupio, koliko god se činilo da je prokrijumčarena. Ipak, čini se da

Amazon jedinstvenim uzdama drži digitalni sadržaj što ga prodaje za Kindle.

“To pokazuje koliko malo prava imate kad kupujete elektroničku knjigu od *Amazona*”, rekao je Bruce Schneier, glavni namještenik odgovoran za sigurnosnu tehnologiju British Telecoma, te stručnjak za sigurnost i trgovinu na kompjutoru. “Kao vlasnik Kindlea, ojađen sam. Ne mogu drugima posuditi knjige i ne mogu prodati knjige koje sam već pročitao, a sada ispada da se čak ne mogu pouzdati da ću sutra uopće imati svoje knjige.”

Justin Gawronski, sedamnaestogodišnjak iz okolice Detroita, na Kindleu je čitao 1984. kao svoj ljetni zadatak; kad je fajl nestao, ostao je bez svih svojih bilježaka i oznaka. “Ne samo što su mi uzeli knjigu, ukrali su moj rad”, rekao je.

Na internetu, naravno, ne postoji ništa nalik memorijskoj rupi. I dok autorska prava za 1984. u SAD-u istječu 2044., već su istekla u drugim zemljama, uključujući Kanadu, Australiju i Rusiju. Web stranice u tim zemljama svim posjetiocima besplatno nude digitalne primjerke te knjige.

PREVELE: Jagoda Splivalo-Rusan i Giga Gračan

Izvornik – Brad Stone: *Amazon Erases Orwell Books From Kindle*, *The New York Times*, 17. 7. 2009. (integralno)
URL: <http://www.nytimes.com/2009/07/18/technology/companies/18amazon.html>